

UNIV. PROF. DR. RUD. RAUSCHER,
BRATISLAVA, DOSTOJEVSKÉHO 31,

M. BRIKČIHO Z LICKA

PRÁVA MĚSTSKÁ.

DLE TEXTU Z R. 1536

UPRAVILI

JOSEF A HERMENEGILD JIREČEK.

V PRAZE.

NÁKLADEM „PŘÁVNICKÉ JEDNOTY.“

1880.

PRÁVA KONŠELSKÁ.

PRÁVA SAMÝM KONŠELUOM NÁLEŽITÁ. KTERAK SE
MAJÍ ZACHOVÁVATI A V RADÁCH MÍTI.

Konšeľ má poslušen býti purgmistra.

Artikul I.

Najprvé, že všelijaký konšeľ má poslušen býti purgmistra. A purgmistr má pilně znamenati, aby všelijakého konšeľa na řečech, na posestvích, i na jiných přech i věcech, kteréž se rady dotýčie neb dotknúti mohly, tak mnoho nutil k práci jakožto druhého, aby on jednoho nepřetáhl nebo převýšil mimo druhého, ale aby jeden tak práce nesl a měl jako druhý.

Konšeľ v radě nemá mluviti, leč purgmistr káže.

Artikul II.

Potom nižádný konšeľ v radné světnici, když lidé, kteříž k radě nepřislušejí, před nimi jsou, mluviti nemá před purgmistrem, leč by jemu purgmistr přikázal mluviti, anebo že by jeho prosil, aby mluvil. Kdož by pak tak mluvil v radě bez přikázání a prosby purgmistrovy, má šest haléruov dáti jiným konšeľuom. A jestli že by purgmistr nebyl pilen té pokuty k dobývání, tehdy jim ji sám dáti a zaplatiti má.

Konšel nemá v radě s obecním člověkem mluvit.

Artikul III.

Také nemá izádný konšel s obecným člověkem v radné světnici mluvit; ale má-li on s kým co mluvit, má od purgmistra odpuštění vzíti a má z radné světnice vystúpiti, a s tím jistým má mluvit; pak má zase do rady přijíti. Jestli že by pak kdo v radné světnici mluvil, ten má šest haléruov pokuty-jmě dáti a položiti.

Konšel, ujde-li z rady bez odpuštění, daj pokutu svolenú.

Artikul IV.

Také nemá žádný konšel z rady domnov jíti, ani kam jinam, bez purgmistrova vědomie a odpuštění, pod pokutú šest haléruo.

Konšelé, svadí-li se, mají smířeni býti.

Artikul V.

Také jestli že by se která příhoda, ruoznice, roztržení anebo svár mezi dvěma konšeloma v radě stala, tehdy jim purgmistr přikázati má, aby z radné světnice vystúpili, a ti nemají přeč jíti; než což purgmistr s jinými konšely mezi těma dvěma vyřknú a učiní, toho mají oba poslušna býti, beze všeho odmluvenie. Jestli že by pak z nich jeden tak z zpupnosti a z hrdosti odšel bez purgmistrovy vuole, a jemu přikázáno bylo zuostati: ten dáti má ihned druhý den potom oběd všem konšeluom pokuty-jmě, a k tomu má jich snažně prositi, aby jemu tu hrdost a zpupnost odpustili.

Konšel, klíče od práv a knih ztratí-li, dá oběd.

Artikul VI.

Také všickni páni, kteříž mají klíče od truhly, v kterážto pečet městská i knihy zamčeny sau, mají své klíče chovati s snažností; ztratil-li by pak který z nich klíč svojo, ten také pro to všem pánuom z rady oběd má dáti.

Konšel tajnost rady zachovaj.

Artikul VII.

Také nemá ižádný konšel zjeviti rady tajemstvie nebo jiných všelijakých tajných věcí, které se v radě dějí, skrze které by se rada mohla pronésti.

Konšelé věrni sobě býti mají.

Artikul VIII.

Také všickni konšelé mají podlé sebe býti a věrně státi, pod přísahau tau, kterauž jsú učinili ve všech věcech, kteréž by se kterak kolivěk rady mohly dotknúti, doniž v konšelském úřadě jsau, i také potom, když toho zbaveni budau.

Konšel přítele do rady neuvozuož bez povolenie purgmistra.

Artikul IX.

Také nemá nižádný konšel přítele svého neb jiného cizího do rady vésti, bez purgmistrova odpuštění, pod pokutau jednoho groše, kterýžto pánuom dán býti má od toho, kterýž tak jednoho do rady přivede, a ten uvedený má ihned ven vystaupiti beze všeho odmluvenie.

Konšel v saudu a v při nemá zjevně za přítele býti.

Artikul X.

Také nemá nižádný konšel v žádném saudě nebo v rozeprích v radě zjevně za přítele svého státi; jestli že by pak to učinil, tehda mají jemu z saudu těch při ven kázati vystúpiti.

Konšel nemá daruov bráti.

Artikul XI.

Také nemá nižádný konšel žádných daruov bráti pod svú přísahú od jednoho, kterýž se súditi má, druhému ke škodě a k pohoršení.

Konšel rukojmí nemá proti právu a radě býti.

Artikul XII.

Také nižádný konšel nemá rukojmě proti radě býti a proti právu, ani také k kterým rokuom jíti má, leč by s volí a vědomím bylo konšelským i radau.

Konšelé žaloby a odporu mají všickni pilně poslauchati.

Artikul XIII.

Také ti všickni konšelé, kteří v radě a na právě sedí, mají snažně a pilně znamenati, co jeden žaluje, a co druhý nad tu žalobu odpoví, pro to, aby oni po tom té žaloby nebo odpovědi neproměnili. A také každý konšel má s jinými vždy v radě býti, pod pokutau šest haléruov; kromě leč by od purgmistra měl odpuštění, tehdá pro svú pilnú potřebu muože doma zuostati.

Pře mají prvé odbývány býti, které ku právu prvé přijdau.

Artikul XIV.

Také kdož kolivěk najprvé na rathauz přijde, toho mají najprv odbývati a vyjednati; to vynímajíc, jestli že by byly vdovy, sirotci, hosté, kněží, mniši, jeptišky, neboli městské potřeby; tu pilně mají napřed spůsobeni a jednání býti. A také když se přihodí, že se konšelé v kterou při uvieží, tu mají dokonati a se v jinú nevázati, leč by byla velmi pilná a potřebná.

Konšel, přijda k některému pánu, těch věcí, které by se rady dotýkaly, nemá oznamovati.

Artikul XV.

Také když by od Králova dvora neboli hospody po kterého konšela bylo posláno a jeho tázali o kterých věcech, které se rady dotýčí: těch sám nemá odpovědieti ani vypraviti, ale to má zněsti na jiné přísežné. Tázali-li by jeho o jeho vlastních věcech, ty muož on sám odpovědieti. Tak(é) muož každý konšel k dvoru a k hospodě pro svú vlastní při dobře (k) knížetskému dvoru a k hospodě jíti, a svú věc, kterak moci bude, najužitečněji vypraviti.

Konšelé vyslaní nemají poselství jinak jednati, než jakž jim poručeno.

Artikul XVI.

Také toto jest. Když dva konšelé nebo jich více z rady pilné o znamenité věci vyslaní budau, ti více nemají moci o jiných věcech jednati, nežli v té při a věci, o kterúz jsau posláni; a tu, přijedúc zase, mají jiným v plné radě zjeviti.

Konšel, vyjda z rady, doluo nechod' pod pokutú.

Artikul XVII.

Také kdyžto jest, že se přihodí, že jeden konšel z radné světnice pro svú potřebu ven vystaupí, tehdá nemá doluov z rathúza bez odpuštění purgmistrova sjíti, pod pokutau šest haléruov.

Saudové a ortelové jinde nemají činěni býti než na rathúze.

Artikul XVIII.

Také všeckny pře, kteréž k radě přísluší, nikdež jinde konšelé o to se sjíti nemají v nižádném domě nežli na rathúze, a tu ortele i jiné věci, kteréž se také obce dotýčí, vyněsti.

Konšelé k králi v poselství jeti nemají bez obecních.

Artikul XIX.

Nemají konšelé k králi jezdit v poselství bez obecních přísežných, než kteříž by byli vydáni anebo zvoleni. Nemá býti konšelem nižádný ten, kdož na šantroky dává nebo na lichvy. Nemá býti konšelem, kdož listy na zmatky kupuje anebo pro puohony kupuje. Když Král chce konšely saditi, tehdy každý z starších konšeluov má tři napsané dáti, a z těch napsaných osmnácte má v přísahu vzíti. Nemá býti konšelem, kdož lidem na penieze přísahají, jsa vinen; a tak za vraždu když přísahá, jsa vinen. Když by obec na konšely sáhla svú mocí, tehdy ti konšelé nemají více súditi, ani do rady choditi, leč to na Královu Mst vnesú. Nemá nižádný prvé konšelem býti učiněn, než ten, kterýž byl prvé s obcí tři léta přísahu měl, a maje právo městské.

Konšel, z města jeda, má purgmistru oznámiti.

Artikul XX.

Nemá konšel izádný z rady jíti, ani z města jíti bez odpuštění purgmistrova. Pakli by proti tomu učinil, tehdy purgmistr má jej pod přísahau obeslati; a když by vždy nepřijel, tehdy nemá do rady jíti, leč by purgmistra i konšeluov odprosil. Pakli by jej purgmistr podruhé obeslal pod přísahau všech konšeluov, a on by vždy nepřijel: tehda má všem pánuom oběd dáti za tu pokutu. Pakli by toho všeho neučinil, že by obědu nedal, ani jich odprosil: tehda má jej třetie obeslati. A nepřijde-li po třetiem obeslání, a tomu všemu prvniemu dosti neučinil: tehdy více nemá do rady jíti a choditi, dokud ta rada sedí.

Konšelem býti ten má, kdo s městem trpí.

Artikul XXI.

Nemá býti konšelem izádný, než měštěnin ten, kterýž ze všeho zboží svého s městem trpie, kteréž má na zemi i v městě, ponúckami i všemi poplatky.

Purgmistr, ven z města odjeda, poruč pečet jinému.

Artikul XXII.

Nemá purgmistr jeti ani jíti z města s pečetí, než jinému konšelu dáti aneb poručiti, aby obec nebyla meškána. Nemá býti nižádný konšelem ten, kterýž vayše padesáti kop počítého zboží nemá.

Lazebník, barvíř, pištěc, hudec nemá býti konšelem.

Artikul XXIII.

Nemá býti konšelem izádný lazebník, ani barvíř*), ani pištěc, ani hudec.

Konšelé do roka v radě seděti mají.

Artikul XXIV.

Konšelé, kteří na radě sedí, nemají déle seděti, nežli jeden rok. A na tom konšelství tento řád má býti, že izádný konšel nemá na řadu v krémách seděti. Pakli by se který konšel buďto

*) Rozuměj: bradýř; ze slova vlaského barbiere, francouzského barbier.

jako dnes opilý, tehdy na zajtří nemá do rady jíti. A když ti konšelé jeden rok vysedí, tehdy mají počet učiniti obci starší.

Konšel, hoduje-li na obecní groš, hrdlo ztrať.

Artikul XXV.

Nemá nižádný konšel na obecní groš hodovati, ani kvasuov strojiti; pakli by byl nalezen v tom, má hrdlo ztratiti.

Konšelé orteluov neříekajte, než ráno na rathauze.

Artikul XXVI.

Nemají konšelé nižádného ortele vyřknúti, než ráno na rathauze. A také kdyby měli který ortel vyřknúti, nemá tu býti rychtář, ani který poseľ.

Konšel, radu pronese-li, hrdlo ztratí.

Artikul XXVII.

Kdyby který konšel radu pronesľ, má hrdlo ztratiti.

Konšel s druhým v radě nešepci.

Artikul XXVIII.

Nižádný konšel nemá s druhým v radě šeptati, ale pře pilně poslauchati, aby spravedlnost stranám učinil.

Konšelé pokuty znamenitější obrátiti mají na obecná díla.

Artikul XXIX.

Nemají konšelé nižádných mezi sebou pokut děliti, než což jest méně sedm kop. A všechny pokuty mají jíti na obecná díla anebo na městská opravení.

Konšel ubrmaniti nemá.

Artikul XXX.

Nemá nižádný konšel na rocích ubrmaniti anebo ubrmanem býti.

Konšel pečetiti listu židovského nemá.

Artikul XXXI.

Nižádný konšel ani měšténín nemá své pečeti k židovskému listu přitisknutí, ani přivěsiti.

Konšel od prožalované pře nevyházej.

Artikul XXXII.

Nemá konšel z rady vystúpiti, dokudž se pře nedokoná, kteráž jest prožalována, ani stranám co raditi, pod přísahau.

Konšelé, svadí-li se, mají smíření býti.

Artikul XXXIII.

Kdyby se konšelé v radě svadili, tehdy purgmistr nemá jich různu rozpustiti, dokudž jich nesmieří. Pakli by který konšel purgmistrem pohrzel, ten konšel nemá v radě seděti, až do smíření.

Konšelé po orteli milosti nemohau učiniti, leč král.

Artikul XXXIV.

Když konšelé na kterého vězně ortel vyřknau, již nemuož jemu žádný pomoci, leč mocná ruka, jakožto Kníže aneb Král.

Konšelé na kšaftu nebývajte, když se židuom neb kněžím odkazuje.

Artikul XXXV.

Nižádný konšel aneb písař městský nemá při kšaftu býti, když by co židuom, anebo kněžím, anebo kterým koli duchovním lidem bylo rozkazováno k dědictví. Nemá nižádný súditi vinic ve třech mílech około Prahy i vinařuo, než konšelé staroměští, buď to v duchovním právě nebo v světském.

Konšel, budaucím purgmistrem maje býti, klíč chovaj.

Artikul XXXVI.

Klíč od truhly má ten konšel chovati, který má potomním purgmistrem býti.

Konšel, bera halafance od stran, má z rady vystaupiti.

Artikel XXXVII.

Nižádný konšel nemá halafancuov bráti od stran, kteréž saudí. Pakli by byl který nalezen, tehdy má z rady vyvržen býti.

Konšeluov žádný trestati nemá, než purgmistr v radě.

Artikel XXXVIII.

Nemá nižádný konšeluov ani úředníkuov trestati, než purgmistr sám v radě.

Purgmistr má sám po právu rozkázati na odsauzeného.

Artikel XXXIX.

Nemá nižádný nad člověkem odsúzeným popravu rozkázati, než purgmistr.

Purgmistr, ztratí-li pečet, dá Králi pokuty padesát kop grošuov.

Artikel XL.

Kdyby purgmistr pečet ztratil, tehdy má dáti Králi padesát kop grošuov za jinú pečet, a více do rady nemá choditi. A v té nové pečeti má býti některá proměna, pro výstrahu staré pečeti ztracené.

Purgmistr má nalezen býti na rathauze neb doma.

Artikel XLI.

Purgmistr nemá jinde nalezen býti, než na rathauze anebo doma, aby pro něho lid obecný na svých potřebách nebyl meškán. Každý purgmistr v svých čtyřech nedělech má saudy učiniti, aby se lidem pravda stała.

Purgmistr bez vědomí obce nemá v nic města zavaditi.

Artikel XLII.

Purgmistr nemá bez konšelského a obecního vědomí města v ničemž zavaditi, ani s penězi, ani o které sliby.

Saudové zahájení mají držani býti.

Artikul XLIII.

Má býti do roka devět sauduov plných zahájených, a tři posudkové. První tři saudové po Svíčkách, a druhé tři po Svaté Trojici, a třetí po Svatém Havle. A po každých třech saudech má rychtář pomáhati práva a posudek jeden učiniti, aby se obci spravedlnost stala a lidé aby svými statky bezpečni byli.

Purgmistr má býti do čtyř neděl.

Artikul LXIV.

Purgmistr nemá býti déle purgmistrem, než čtyři neděle.

Konšel, zmešká-li hodinu, dá pokutu šest haléruov, neb jak se svolí.

Artikul LXV.

Když purgmistr konšeluom hodinu do rady uložil by, kterýž by zmeškał, má šest haléruov pokuty dáti.

Do obce nemají choditi, než sausedé usedlí.

Artikul XLVI.

Nemá nižádný v radu do obce choditi, než přísežní, kterýmž budau lístkové dáni. Pakli se bude peněz dotýkati, tehdy mají všickni býti usedlí, ale žádný domovník, ani nájemník, ani podruh.

Co k měšťanství náleží.

Artikul XLVII.

Když měštěním zuove hosti, nemá dáti více krmí než čtyři k obědu a tři krmě k večeri. Když měštěním svadbu má, tehdy nemá mieti více hostí, než měštěninuo o jeden stuol, a paní o druhý.

Právo městské jak se dáva.

Artikul XLVIII.

Kdo chce měštěním býti, ten má list svého zachování přiněsti a potom puol kopy a čtyři groše dáti; a potom rok

svobodně seděti, a dvě potom s městem trpěti. A za to má rukojmě zastaviti, aby tři léta s městem trpěl a poslušnost zachoval a potom se brať, kam by chtěl, ač by jemu se nelíbilo více s městem býti. Avšak měl-li by které zboží nemohvitě, jako domy, dědiny, platy: tehdy také v tom roce prvním má z toho platiti.

Toto právo dávání. Konšel, který právo dává, má uměti.

Item, když koho v sausedství přijímají, má se jemu takto právo městské dávat: »Jakož jsi oznámil, že jsi zákup učinil, žádaje, ať by páni trhu a živnosti v tomto městě přáli a právo městské dali, a na to jsi ukázał i list zachování svého i svých rodičov, připovídaje se chovati, tak jako dobrému záleží etc.; kdež páni, slyšíce takovou tvú žádost i poddávání, a zvlášť list tvého zachování, tak chtějí učiniti a trhu, živnosti i práva městského příti, aby najprv co ku právu příleží, položil, totiž čtyři groše puol kopy grošov etc.; dále pak, aby věděl a znal, že najprv máš ctně a chvalitebně živ býti. Manželku máš i dítky, čeládku, neb když mieti budeš, máš je k témuž vésti. Králi JM^{ti} máš slíbiti věrnost, a pánu purgmistru poslušenstvie. S tauto obcí máš se srovnati v řádích duchovních i světských, a zvláště v přijímání těla a krve Pána Krista pod obojí způsobou (srovnáváš-li se). Také s městem tímto máš trpěti zlé i dobré najměň za tři léta pořád zběhlá, a potom, pokudž Pán Buoh pořeje. A za to za všecko máš slíbiti ty sám pánu purgmistru rukau dáním, a podlé tebe jiná dva sausedy. Pak jestli že slibuješ se tak zachovati, podaj pánu purgmistru ruky, a již páni tobě práva městského přejí, tobě dávají a tebe přijímají i v tvých potřebách opatrovati chtějí. Pujdeš do kancelarí a tam sobě dáš právo městské znamenati, i trh a zákup zapsati.«

Konšelé auředníky městské činiti mají.

Artikel XLIX.

Nemá nižádný jiný úřaduov městských rozdávatí, než konšelé; a o tom více najdeš v Právích v kapitole XXXIII. »o nových konšelích.«

Konec práv samým konšeluom náležitých.